

ОСОБЛИВОСТІ ІНШОМОВНОЇ ОСВІТИ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

У статті розглядаються тенденції розвитку іншомовної освіти в Україні, поняття «іншомовна комунікативна компетентність» як основи успішного професійного становлення майбутнього фахівця, сучасні підходи та різні методи викладання іноземної мови для студентів у вищих навчальних закладах. Особлива увага приділяється оптимізації процесу навчання іноземних мов у вищих навчальних закладах.

Ключові слова: іноземна мова; іншомовна освіта; комунікативна компетентність; комунікативні навички.

Постановка проблеми.

Соціально-економічний розвиток українського суспільства в умовах сучасної євроінтеграції вимагає певного оновлення у галузі освіти в Україні. З розширенням міжнародних відносин, посиленням академічної мобільності, міграційних процесів та переходом на рівень європейських та світових стандартів першочерговою задачею виступає оптимізація професійної підготовки майбутнього конкурентноздатного фахівця. Оскільки Україна не стоїть осторонь європейських процесів, підтримуючи інтенсифікацію вивчення іноземних мов, то вивчення цих мов є невід'ємною складовою пропозиції вищих навчальних закладів унаслідок інтеграційних процесів.

Якщо раніше іноземна мова вивчалася лише для отримання певного набору знань з програми, то з виникненням змін у суспільстві основною ціллю оволодіння нею виступає міжособистісне спілкування в професійній діяльності.

В умовах сьогодення вивчення іноземної мови повинно бути спрямованим на вільне володіння мовою, практичне застосування отриманих знань та взаємообмін інформацією з іноземними фахівцями. Володіння іноземною мовою на такому рівні дасть можливість майбутнім фахівцям підвищувати свою кваліфікацію за кордоном та спілкуватися зі своїми колегами без допомоги перекладача, що в свою чергу значно покращить ефективність співпраці. Крім того, стрімкий розвиток інформаційно-комунікативних технологій відкриває доступ до нових іншомовних інформаційних ресурсів для використання у професійних цілях, а також для соціального та культурного розвитку особистості. Така ситуація дає розуміння того, що вивчення іноземної мови є невід'ємною складовою навчального процесу та важливою потребою сучасних студентів [6; с. 2–3].

Отже, в наш час знання іноземної мови – це не лише показник рівня розвитку фахівця, але і одна з основних умов їх плідної професійної діяльності.

Метою статті є проаналізувати особливості вивчення іноземної мови майбутніми фахівцями у вищих навчальних закладах в умовах сучасної євроінтеграції.

Виклад основного матеріалу. Сучасні науковці визначають *іншомовну комунікативну компетентність* як необхідний людині рівень сформованості досвіду міжособистісної взаємодії, щоб успішно функціонувати в суспільстві з огляду на власні здібності й соціальний статус [1; с. 13].

Тому головною метою навчання іноземної мови у вищих навчальних закладах є оволодіння іноземною мовою як засобом комунікації та опанування професійно спрямованою іншомовною компетентністю майбутніми фахівцями необхідної для професійної діяльності. Такий підхід вимагає визначення різних методик та підходів щодо формування іншомовної компетенції у студентів.

У зв'язку з цим у вищих навчальних закладах змінюється підхід до іншомовної комунікативної компетентності. Традиційне вивчення лексико-граматичного матеріалу не дає можливості майбутньому фахівцю самостійно використовувати іноземну мову в реальних ситуаціях професійного спілкування. Важливою проблемою постає протиріччя між контекстом іншомовної підготовки студентів і традиційним підходом до її організації, а також професійно-особистісним розвитком майбутнього фахівця, який передбачає отримання необхідних знань, що дозволять ефективно виконувати свою трудову діяльність як на території України, так і за її межами.

Оскільки весь процес вивчення іноземної мови підпорядковується головній меті – формуванню іншомовної комунікативної компетентності та засвоєнню певного лексичного матеріалу, то досить актуальним вважаємо питання вдосконалення форм і методів формування іншомовної комунікативної компетентності, які б дали можливість розвивати творче мислення студентів, їх пізнавальну активність, вміння

застосовувати знання на практиці під час професійної діяльності, створювати в навчальному процесі ситуації максимально наближені до реальних, які в свою чергу допоможуть застосувати знання з іноземної мови в умовах професійного спілкування та сприятимуть професійній соціалізації.

Для підвищення пізнавальної активності студентів та полегшення адаптації до реальної професійної діяльності слід застосовувати нетрадиційні форми занять. За таких умов студенти мають можливість моделювати ситуації професійної діяльності, в яких вони розвивають зразки поведінки та навички іншомовної професійно-комунікативної компетенції. Якщо розглядати іншомовну комунікативну компетенцію як визначений рівень володіння іноземною мовою, що формується в процесі особистісно-орієнтованого навчання, головною метою якого є реалізація всіх видів мовленнєвої діяльності, то в такому випадку найбільш доцільним є застосування на заняттях ролевих ігор, змагань, дискусій. Тому широкого поширення набувають такі форми занять, як: семінар, вікторина, КВК, прес-конференція [3].

Такі форми роботи допомагають розширити і поглибити знання, розуміння і навички в оволодінні іншомовною професійно-комунікативною діяльністю, стимулювати інтерес студентів до вивчення предмета, сприяють всебічному розвитку особистості. Систематичне застосування інтегрованих форм роботи на заняттях з іноземної мови сприяє:

- формуванню пізнавальної активності;
- самостійності студентів;
- розвитку творчого мислення;
- розширенню та поглибленню знань, умінь і навичок в оволодінні іншомовною комунікативною діяльністю;
- стимулювання інтересу студентів до вивчення іноземної мови;
- всебічному розвитку особистості студентів;
- формуванню навичок професійного спілкування іноземною мовою;
- оволодіння професією [2].

Відповідно до змістових напрямів іншомовної освіти, комунікативна компетентність передбачає сформованість:

- мовленнєвої компетентності – мовленнєвих умінь в аудіюванні, говорінні, читанні та письмі;
- мовної компетентності – знання мовного матеріалу, рецептивних та продуктивних навичок його застосування;
- соціокультурної компетентності – країнознавчих і лінгвокраїнознавчих знань.

Згідно із Загальноєвропейськими Рекомендаціями з мовної освіти іншомовна компетентність – «це здатність функціонувати у реальних умовах спілкування, тобто в динамічному обміні інформацією, де лінгвістична компетенція повинна пристосовуватися до прийому великого обсягу інформації як лінгвістичного, так і паралінгвістичного характеру. При цьому робиться акцент на успішності іншомовної комунікації, яка залежить як від готовності і бажання комуніканта йти на ризик висловлювати свої думки іноземною мовою, так і від його винахідливості щодо уміння

користуватися власним словниковим запасом та відомими йому граматичними структурами для передачі повідомлення» [3; с. 56].

Сьогодні найбільш ефективною вважається діяльнісна теорія міжкультурної комунікації як сучасна і соціально-зумовлена концепція навчання іноземної мови студентів, що визначається, як сукупність методологічних принципів, таких як комунікативний, когнітивний, концептуальний, лінгвокультурний, соціокультурний, особистісно-центричний.

Розглядаючи питання вимог викладання іноземних мов у вищих навчальних закладах, перш за все необхідно звернути увагу на питання оптимізації процесу навчання іноземних мов у вищих навчальних закладах за рахунок підвищення якості викладання. Таким чином, комплексне використання традиційних і інтенсивних методик навчання іноземних мов, яке ґрунтується на функціонально-комунікативній лінгводидактичній моделі і супроводжується цілісною системою навчання спілкування у професійних сферах, дозволить сформувати зазначену компетенцію студентів [5; с. 20].

Головною умовою реалізації цих цілей є формування у студентів стійкої позитивної професійної мотивації учіння як передумови успішного вирішення провідних завдань становлення професійної спрямованості особистості. До цих завдань з огляду на комплексну практично комунікативну, освітньо-розвивальну та виховну сутність професійної спрямованості особистості студента як майбутнього фахівця, варто відносити такі завдання:

- забезпечувати умови формування потрібної компетенції, для постійного вивчення іноземної мови й реалізації особистості студента в якості фахівця;
- стимулювати освітню автономію студентів у навчальній діяльності;
- заохочувати студентів до творчої ініціативи під час виконання продуктивних творчих завдань, таких як: дискусивне спілкування, професійні ролеві ігри, підготовка і захист проектів;
- забезпечувати умови для опанування студентами громадянською компетентністю;
- орієнтувати студентів на необхідність обміну професійною інформацією іноземною мовою в усній і письмовій формах в умовах сучасного інформаційно розвинутого багатомовного і полікультурного суспільства [7; с. 43].

Позитивним у досвіді формування іншомовної професійної комунікативної компетенції вважається міждисциплінарна інтеграція, розгалужена система курсів, наявність освітніх програм обміну, для навчання за кордоном.

Отже, в умовах сучасної євроінтеграції знання іноземної мови є досить необхідним та важливим чинником культурної взаємодії, іншомовні комунікативні навички впливають на кар'єрний розвиток, професійну соціалізацію та розширення сфер співпраці. Найбільш ефективною вважається діяльнісна теорія міжкультурної комунікації як сучасна і соціально-зумовлена концепція навчання іноземної мови студентів.

Список використаних джерел

1. Вольфовська Т. О. Комунікативна компетентність молоді як одна з передумов досягнення життєвої мети / Т. О. Вольфовська // Шлях освіти. – 2001. – № 3. – С. 13–16.
2. Галузинський В. М. Основи педагогіки та психології вищої школи України : навч. посіб. для викладачів та аспірантів ВНЗ / В. М. Галузинський, М. Б. Євтух. – МО України-ІСДО. Київський держ. лінгв. ун-т. – К. : ІНТЕЛ, 1995. – 166 с.
3. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти : вивчення, викладання, оцінювання / Ніколаєва С. Ю. – К. : Ленвіт, 2003. – 237 с.
4. Зєня Л. Я. Урахування особистісних характеристик студентів у процесі їх профільної підготовки у мовному вищому навчальному закладі / Л. Я. Зєня // Іноземні мови. – 2004. – № 4. – С. 29–33.
5. Коваленко О. Концептуальні зміни у викладанні іноземних мов у контексті трансформації іншомовної освіти // Іноземні мови в навчальних закладах. – Педагогічна преса, 2003.
6. Концепція викладання іноземних мов у Київському національному університеті ім. Т. Шевченка. – Київ – 2009 – с. 2–3.
7. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах підручник / кол. авт. під керівн. С. Ю. Ніколаєвої. – К. : Ленвіт, 1999. – 320 с.

А. В. Савченко,
*старший преподаватель кафедры,
КФДГУВД, г. Кривой Рог, Украина*

**ОСОБЕННОСТИ ИНОЯЗЫЧНОГО ОБРАЗОВАНИЯ В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ В УСЛОВИЯХ
СОВРЕМЕННОЙ ЕВРОИНТЕГРАЦИИ**

В статье рассматриваются тенденции развития иноязычного образования в Украине, понятие «иноязычная коммуникативная компетентность» как основы успешного профессионального становления будущего специалиста, современные подходы и разные методы преподавания иностранного языка для студентов в высших учебных заведениях. Особое внимание уделяется оптимизации процесса обучения иностранным языкам в высших учебных заведениях.

Ключевые слова: *иностраннный язык; иноязычное образование; коммуникативная компетентность; коммуникативные навыки.*

А. V. Savchenko,
Krivoy Rog Faculty of the Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs, Kryvyi Rih, Ukraine

**CHARACTERISTICS OF FOREIGN EDUCATION IN THE UNIVERSITIES IN CONDITIONS OF MODERN
EUROPEAN INTEGRATION**

The article deals with the tendencies of the development of foreign education in Ukraine, the concept of «foreign language communicative competence» as the basis for successful professional formation of a future specialist, modern approaches and various methods of teaching a foreign language for students in the universities. Particular attention is paid to optimizing the learning process of foreign languages in the universities.

Key words: *foreign language; foreign language education; communicative competence; communicative skills.*

Рецензенти: *Мещанинов О. П., д-р пед. наук, професор;
Гришкова Р. О., д-р пед. наук, професор.*